

FINNSAM

information

FINNSAM – Finnbygder i samverkan

nr 3 2017

årgång 23

ISSN 2000-9399

Nästa FINNSAM-information utkommer under januari 2018. Manusstopp 1 december 2017.

FINNSAM

Organisationen FINNSAM startades 1992 för att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter. Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia. FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens där finnskogsområden turas om att vara värdar. På det sättet får FINNSAM-medlemmarna stifta bekantskap med olika finnskogsområden i Sverige eller Norge. Vanligen arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema. Regelbundet skickas medlemsbladet FINNSAM-info med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i olika projekt innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat. Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org.

Plusgironr Sverige

646 27 77-1

Bankkontonr Norge, Hedmark Sparebank

1822.63.73213

Kassör, medlemsregister

Anette Norberg, Västra Vargträsk 13, SE-921 92 LYCKSELE
tel 076-763 20 15 e-post anette@vargtrask.one

Skogsfinsk bibliografi

Lars-Olof Herou, Gästgivargatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
tel 0240-169 60, e-post loherou@gmail.com

Forskarförteckning

Christina Norbäck, Ödmansgatan 34, SE-662 34 ÅMÅL
tel 0046-70651 86 54, e-post stina.norlag15@gmail.com

Styrelse 2017/2018

Ångermanland-Södra Lappland

Tord Eriksson, Tantogatan 71 läg. 00630, SE-118 42 STHLM
tel 08-668 55 74, e-post tord@kth.se
(suppl) Maarit Kalela Brundin, UMEÅ
<maaritkalelabrundin@gmail.com>

Mellannorrland

sammank. Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN
tel 023-228 64, e-post maud@finnbygden.se
(suppl) Kjell Nordqvist, Järbo <kjell.nordqvist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 40 ALFTA
tel 070-566 01 68 e-post finnskogsmuseet@swipnet.se
(suppl) Eva Jernqvist, Delsbo <eva.jernqvist@gmail.com>

Bergslagen

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55 ÖREBRO
tel 019-140508, 070-8234425, e-post hummelgruvan1970@gmail.com
(suppl) Kenneth Norrgrann, Västerås <zinda@hotmail.se>

Tiveden

Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA
tel 0584-202 86, e-post lena.gribing@telia.com
(suppl) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

Christina Norbäck, Ödmansgatan 34, SE-662 34 ÅMÅL
tel 070 651 86 54, e-post stina.norlag15@gmail.com
(suppl) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@telia.com>

Norge södra Finnskogen

Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum
tel +47-900 29 447, e-post birger@skogfinskmuseum.no
(suppl) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jan@fennia.nu>

Norge norra Finnskogen

Mary G. Tangen, Nordholtvegen 34, 1349 TÖRBERGET
tel +47-906 31 384, e-post marygtangen@hotmail.com
(suppl)Steinar Vermundsdammen <ste-vern@online.no>

Meddelande från redaktören

Hösten brukar vara en tid för begrundan och eftertanke. För min del har jag som cirkelledare startat några cirklar i släktforskning och gårdsforskning. Det är glädjande att det finns så många människor som vill ta del av och lära sig mer om vår historia. Det var inte så länge sedan som den stora utvandringen till Amerika ägde rum eller när statarsystemet försvann.

Historia gestaltas även i form av skådespel och teater. Detta nummer innehåller några artiklar om detta. Såväl vår- som höstkonferenserna är avklarade. Som alltid genomfördes de med stor entusiasm och hängivenhet. De har varit berikande på många sätt. Trysilkonferensen för sitt varierande innehåll och sitt engagemang från hela bygden. Man har lyckats bra med rekrytering av ungdomen till både dans och sång.

Konferensen i Hamra gav mig ytterligare erfarenheter och lärdomar. Inte minst Bortom Åa som jag tidigare hade sett utsidan av, men inte interiören. Jag stortrivdes på rundvandringen i det gamla huset. Och vi lyckades väl med att dela med oss av vår kunskap till Utbildningsradion.

För övrigt pågår mina skrivelser med öFinnarna i Kilsbergenö. Och forskningen om den skogsfinska ekonomin.

*****

Innehållet i detta nummer:

- Årsredovisning 2017 inkl. RR och BR, Anette Norberg
- Skandinavisk skogsfinsk konferens i Trysil den 2-4 juni 2017, Bo Hansson
- FINNSAM på Rällen, Tor Eriksson
- Skådespelet öGottlund i Svartnäsö, Satu Sundström
- öGrensegangö ó Veresspelet 2017
- Sammanträdet med FINNSAM:s styrelse den 31 augusti 2017, Tor Eriksson
- FINNSAM:s höstmöte den 3 september 2017, Tor Eriksson
- öHimmelbjörnens skogö, ny bok på svenska av Britt-Karin Larsen
- Från Vannamylle till Jädraås ó och två kvarnar med parallella namn?
- Påminnelse om vinterkonferensen i Läppe 9-11 mars 2018

Jan-Erik Björk

redaktör

Sjögrässtigen 4, SE-531 73 KÄLLBY
tel: 0510-54 13 04, e-post janne.bjork1@telia.com

Medlemsavgiften ska vara inbetald senast den 30 juni. I annat fall riskerar du uteslutning ur FINNSAM och förlorar information. Glöm inte att ange din mejladress.

Glöm inte att meddela ändrad mejladress till Anette Norberg!

Den som vill ha FINNSAM-info via post ska meddela detta till Anette Norberg.

Årsredovisning för FINNSAM verksamhetsåret 2016

1 Bakgrund

Enligt FINNSAM:s stadgar ska vid verksamhetsårets slut, verksamheten sammanfattas i en årsredovisning. Denna ska bestå av en verksamhetsberättelse samt en balans- och resultaträkning.

Ledningsgruppen får därför för verksamheten år 2016 lägga fram följande årsredovisning.

2 Verksamhetsberättelse

2.1 Verksamhet

Konferenser

FINNSAM har arrangerat tre konferenser under året. Vinterkonferensen hölls i Säfsen den 29-31 januari 2016. Tema var byggnader och gårdsmiljöer. Vårkonferensen arrangerades i Ljusnarsberg den 27-29 maj 2016. Höstkonferensen genomfördes i Stöde den 2-4 september 2016. Årsmötet i Ljusnarsberg beslutade definitivt att arrangera, dels en vinterkonferens i Sätra Brunn under februari 2017 med tema Gottlund, dels en vårkonferens i Kilsbergen i slutet av maj 2018. När det gäller konferenserna för år 2018 har ledningsgruppen fått i uppdrag av årsmötet att arbeta vidare med de olika förslagen.

Information etc.

Hemsidan underhålls t.v. av ordföranden, i avvaktan på en översyn. Under året har visst utvecklingsarbete bedrivits av en särskild arbetsgrupp. I denna har ingått Christer Nilsson, Eva Jernqvist och Tor Eriksson.

Medlemsbladet för de löpande nyheterna, den s.k. FINNSAM-info har utkommit med fyra nummer under året.

Ett antal medlemmar har lagt upp en Facebooksida för FINNSAM under året.

Litteratur

Behovet av en ny upplaga av det Skogsfinska kulturarvet har uppmärksamats. Och frågan har diskuterats vid möten med medlemmar och ledningsgrupp.

Under året har utkommit några böcker, där medlemmar av FINNSAM har lämnat recensioner i vårt medlemsblad.

Ekonomi och redovisning

Ekonomi har stärkts under året och kan nu betecknas som mycket god.

Firmatecknare under året har varit Anette Norberg, Mary Tangen och Maud Wedin.

Övrigt

FINNSAM har deltagit vid släktforskardagarna i Umeå den 20-21 augusti 2016.

Beslut har tidigare fattats om revision av FINNSAM:s stadgar. En arbetsgrupp har tillsatts och arbetat med frågan under året. I arbetsgruppen har ingått Jan-Erik Björk, Tor Eriksson, Tord Eriksson och Lena Gribing. Avsikten är att presentera förslaget under nästa verksamhetsår.

Framtiden för FINNSAM har diskuterats under året. Det har funnits flera tillfällen för medlemmarna att lämna synpunkter genom enkäter i vårt medlemsblad. Den ovan nämnda arbetsgruppen för stadgarna har arbetat med frågan.

Finland firar 100 år som självständig nation under 2017. Tor Eriksson och Maud Wedin har deltagit i planeringen av vissa aktiviteter inom ramen för detta stora projekt.

Under året fyllde Maths Östbergs finnskogsmuseum 30 år. Detta uppmärksammades av FINNSAM med en bokgåva.

I övrigt har en mängd aktiviteter genomförts i de olika finnmarkerna/finnskogarna, vilka har framgått av bl.a. FINNSAM-info.

2.2 Ledningsgrupp

Årsmötet i Ljusnarsberg den 27 maj 2016 beslutade att tillsätta följande ledamöter i ledningsgruppen.

Funktion/motsvarande	Ordinarie	Suppleant
Sammanställande/ordförande	Maud Wedin, Falun	-
Kassör	Anette Norberg, V. Vargträsk	-
Sekreterare (adj.)	Jan-Erik Björk, Källby	-
Övre Mellannorrland	Tord Eriksson, Stockholm	Maarit Kalela Brundin, Umeå
Mellannorrland	Maud Wedin, Falun	Kjell Nordquist, Järbo
Gävle-Dala/Orsa finnmark	Maths Östberg, Alfta	Eva Jernqvist, Delsbo
Bergslagen	Tor Eriksson, Örebro	Kenneth Norrgrann, Västerås
Tiveden	Lena Gribing, Anderstorp	Jan-Erik Björk, Källby
Värmland	Christina Norbäck-Lager, Åmål	Niclas Persson, Torsby
Norge, södra Finnskogen	Birger Nesholen, Kirkenaer	Jan Myhrvold, Gjerdrum
Norge, norra Finnskogen	Mary G Tangen, Törberget	Steinar Vermundsdammen, Åsnes finnskog

Ledningsgruppen har under året haft tre protokollförda möten. Fattade beslut framgår av avsnitt 2.1 Verksamhet och utsänd FINNSAM-info.

3 Ekonomisk redovisning

Kommentarer till balans- och resultaträkning.

Balansräkning

Det gamla Norska kontot är avslutat och saldot överflyttat till plusgirot. 21 556 Norska kronor ó 21 954 Svenska kronor.

Uppsamlade resultat

Upplupna resultat utom 2016 blir därmed $70\,600 + 21\,954 - 1\,600 = 90\,954$ vid en kurs på 1.0.

Årets resultat för Sverige blev 8 793 SEK och Norge 2 191 NOK

FINNSAM disponerar ca 100 000 kronor som kan användas för olika projekt eller verksamheter.

Fonder

Förutom för de två första är Finnsam bank åt några av regionerna.

Resultaträkning

Medlemmarna har blivit påmind, vilket inneburit att fler har betalat och många har tillkommit.

Idag finns 263 medlemmar på sändlistan for Finnsam-INFO.

Finnsam INFO

Det är färre medlemmar som får utskrivna medlemsblad, vilket har lett till att kostnaden har minskat. Men ännu saknas många mejladresser.

Finnsam - Finnbygder i Samverkan

Räkenskapsår 2016-01-01 - 2016-12-31

Balansrapport

	Sverige (SEK)		Norge (NOK)	
	2016-01-01	2016-12-31	2016-01-01	2016-12-31
TILLGÅNGAR				
Fordringar	600	0	0	0
Kassa och bank	125 011	123 082	20 965	1 800
SUMMA TILLGÅNGAR	125 611	123 082	20 965	1 800
EGET KAPITAL OCH FRÄMMANDE KAPITAL				
Eget kapital	70 600	70 600	19 965	19 965
Eget kapital fr Norska t Svenska kc	0	21 954	0	-21 556
Årets resultat	0	8 793	0	2 191
Summa Eget kapital	70 600	101 347	19 965	600
Sigurd Anderssons Minnesfond	1 990	1 990		
Bertilo Bergqvist Minnesfond	1 800	1 800		
Konferensfond Norge	0	0	1 000	1 000
Bergslagen överskottsfond	0	890		
Västerb o Norra Ångermanl översk	12 405	12 405		
Ljusnarsberg 2016	13 537	0		
Säfsnäs 2016	18 047	0		
Släktforskardagar	1 567	2 164		
Summa Fonder	49 346	19 249	1 000	1 000
Förutbetalda medlemsavgifter	1 850	1 800	0	200,00
Övriga upplupna skulder	3 815	686	0	0
Summa Kortfristiga skulder	5 665	2 486	0	200
SUMMA EGET OCH FRÄMMAN	125 611	123 082	20 965	1 800

Resultatrapport	Sverige (SEK)		Norge (NOK)	
	2016	2015	2016	2015
INTÄKTER				
Försäljning böcker	2 811	2 775	0	0
Medlemsavgifter	22 150	16 400	2 200	2 500
Övriga ersättningar och intäkter	0	50	0	0
Summa	24 961	19 225	2 200	2 500
KOSTNADER				
FINNSAM-info	6 050	10 855		
Styrelsemöten	5 400	4 950		
Bokföring utskrifter	500	500		
Utskick medlemsavgifter	150	0		
Hemsida	369	369		
Reseersättningar	1 150			
Trycksaker	0	500		
Bankkostnader	646	468	29	0
Övriga	1 936	1 544	0	0
Summa	16 201	19 186	29	0
Resultat före projekt	8 760	39	2 171	2 500
PROJEKT	0	0	0	0
RÄNTEINTÄKTER	0	0	20	0
ÅRETS RESULTAT	8 760	39	2 191	2 500

Kommentarer till 2016 års Resultat

Balansräkningen

Norges gamla konto avslutat

Det gamla norska kontot är avslutat och saldot överflyttat till plusgirot.
21 556 Norska kronor ó 21 954 Svenska kronor.

Uppsamlade resultat

Upplupna resultat utom 2016 blir därmed $70\,600 + 21\,954 - 1\,600 = 90\,954$ vid en kurs på 1.0.
Årets resultat för Sverige blev 8 793 SEK och Norge 2 191 NOK

Fonderna

Förutom för de två första är Finnsam bank åt några av regionerna.

Resultatet

Medlemmarna

Dessa har blivit påmindas så fler har betalat och många har tillkommit.
Idag finns 263 medlemmar på sändlistan för FINNSAM- INFO.

Skandinavisk skogfinsk konferens i Trysil den 2-4 juni 2017

av Bo Hansson

Skandinavisk skogfinsk konferanse ble arrangert i Søre Trysil 2 ó 4 juni i 2017. Konferansen var et samarbeid mellom FINNSAM, Tørberget Historielag og Søre Trysil Historielag. Arrangøren hadde god bistand fra Galåsen Grendelag, Skjærberget Ungdomslag og Ungdomslaget Samhold Lutnæs.

Konferansen hadde 120 deltakere, hvilket så langt er deltakerrekord.

FREDAG 02. Juni 2017

I skinnende solskinn og med flagget til topps ble deltakerne ønsket velkommen i Galåsen. Det ble en mjuk start med god mat og mulighet for å hilse på meddeltakere.

Organisasjonen FINNSAM innledet med å introdusere organisasjonen og sitt arbeide gjennom 25 år. 2017 er således et jubileumsår for FINNSAM.

Første foredrag ble holdt i det gamle skolehuset og hadde tittelen *öFinnenes veg til Trysilö*.

Lars Løbergs hovedoppgave öEn tidligkapitalistisk skogrevolusjonö fikk en sentral rolle i foredraget. Denne viser hvordan Trysil så ut før og etter finnenes bosetning og tar for seg både landeiendom, næringsvei, buskapsbestand og kornproduksjonen.

Finnene og bøndene i Trysil eide bare 10 % av jorden ved slutten av 1600-tallet. Privatiseringen av eiendom økte så raskt, da kronen av økonomiske årsaker solgte ut mange private eiendommer. Dette ga finnene i Trysil i større grad mulighet til å bli sjøleiere enn i finnebosettinger lengre sør på Finnskogen.

Finnegrendene tilsvarte i drøyt 100 år ca 20% av kommunens befolkning og areal. De ble i lika stor grad påvirket av storskogbrukets framvekst som de øvrige bøndene i kommunen. Tiden etter skogdelingen i 1786 karakteriseres som rene øklondyke tilstander og finnene ble blant kommunens mest velstående bønder i denne perioden.

Deltakende fikk bli med på en vandring i grenda og ble kjent med grendehistorikken, møte folket som bor der i dag og ikke minst komme inn i de gamle stuene og møte fortiden til grenda. Vi ble invitert inn i gammelstua i Påls og i Gammel - Jons og kunne, med gode skildringer, få innblikk i både folk og levemåte.

Det er fantastisk at den lille grenda allerede i 1757 omtales med eget gjestgiveriet i Nordgarn, som ett av i alt 3 gjestgiverier i Trysil på denne tida. Trysils første bank startet her.

LØRDAG 03. Juni 2017

Avviklingen av konferansen på lørdagen kan summeres rundt tre hovedtemaer; utstillinger, temavandringer og foredrag, og der dagen ble avsluttet med kransnedleggelse ved den skogfinske minnesteinen og festmiddag på Oddheim, Lutnes.

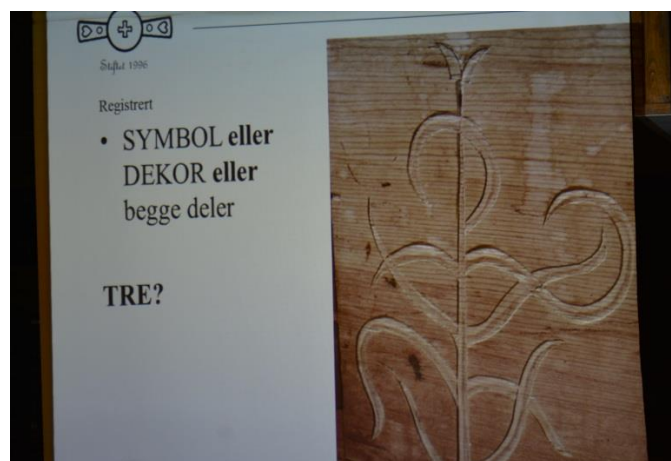
Utstillinger

I Skjærberget ble det vist frem en utstilling om klær og klesskikk, og da i hovedsak kvinneklær. Utstillingsdokker ble presentert som virkelige kvinner fra Skjærbergets historie. Utstillingsdokker med klesdrakter ble vist frem som eksempler på klesskikk, iblandet historier fra disse kvinnenes hverdagsliv.

På Lutnes ble det vist frem tre ulike utstillinger, en neverutstilling og en magiutstilling og en utstilling om laksefisket i Sandkildfossen. Neverutstillingen tok for seg den skogfinske tradisjonen med å flette gjenstander i never. Utstillingen viste mangfoldet og gjenstandsrikdom som finnes i Søre Trysil. Neverutstillingen var sentrert i og rundt en stor bjørk som var plassert midt på gulvet i utstillingslokalet.

Den andre utstillingen omhandlet magi, magiske tegn og vernesymboler. Denne utstillingen kunne sees på som en forlengelse av magiforedraget som ble avholdt i tilstøtende rom i lokalet. Utstillingen viste frem et representativt utvalg fra de fleste gårdene i Søre Trysil, der vi hadde funnet gjenstander med vernesymboler.

Den tredje utstillingen var om laks og laksefiske i Sandkildfossen, som var viktig ressurs for de første bosetterne. Det var en liten fremskutt utstilling som bl.a visualiserte fangst av laks fra båt med ljøster og ljøstergaffel. Samt bruk av skinninger og laksekurver.

Foredragene

Det ble avholdt to foredrag på lørdagen. Det første foredraget ble holdt i Skjærberget og omhandlet den skogfinske bosetningen i grendene Skjærberget og Lutnes. Foredraget tok for seg tidsperioden fra slutten av 1600-tallet frem til midten av 1850. Og ga tilhørerne et innblikk skogfinnenes liv i Søre Trysil med etablering og bosetting, svedjing og husdyrhold, tømmerhandel og velstand, integrasjon og forholdet de hadde til Tryslingene.

Det andre foredraget foregikk på Lutnes og tok for seg trysilfinnenes bruk av magi og vernesymboler. Foredraget er en forlengelse av et Magiprojekt som har gått i Søre Trysil der man har dokumentert bruk av magiske symboler på bruksgjenstander og bygninger. Foredraget gikk igjennom skogfinnenes forhold til tro og «overtro» i bruken av disse vernesymbolene, finnes det spor av skogfinske tradisjoner i lokalhistorien i Søre Trysil og på hvilke områder avviker den skogfinske tradisjonen fra den svenske og norske.

Vandringene

Det ble også avholdt to ulike temavandringer under seminardagen. I Skjærberget ble det arrangert en fottur til en gammel skogs-rie, der deltagerne fikk en innføring i byggeteknikk og bruksområde til slike bygninger. Alternativt til de som hadde utfordringer med å gå i ulendt skogsterreng ble det arrangert en guidet busstur rundt i Søre Trysil der man fikk presentert de gamle skogfinske gårdene i området.

Den andre temavandringen foregikk på Lutnes der turen gikk til Vonfurustubben. Der tilskuerne fikk presentert en magisk stubbe som de skogfinske innvandrere som kom til Lutnes på 1600-tallet, og deres etterkommere gikk til med alle slags sykdommer, men kanskje alle mest med tannverk. Det ble fortalt en del historier fra Lutnes om Vonfurustubben. Presentasjonen ble avsluttet med skogfinsk runesang.

Før dagen høytidelig ble avsluttet med en tre retters festmiddag inne i Oddheim, la ordførerne i Torsby og Trysil kommuner ned en krans ved minnesteinen over de første skogfinske bosetterne på Lutnes. Sermonien ble avsluttet med at publikum sang et vers fra de finske, svenske og norske nasjonalsangene.

Rekordinteresse for Finnejubileum

Den Skandinaviske skogfinske konferansen i Søre Trysil har samlet rekordmange, og alle foredrag er fullbooket. Totalt er 120 påmeldt. Samtidig feires finnenes 100-årsjubileum og foreningens 25-årsjubileum.

ARNE LUND
906 89 985 arne@kai-avis.no

Søre Trysil: - Dette er det største skogfinske konferansen jeg kjenner til. To ganger i året arrangeres det slike konferanser, og det første gangen vi arrangerer dette i Søre Trysil, som er en del av Nørre Finnskogen, sier Bo Hansson fra Tørbjerg Historielag.

Gjennom dette arrangementet skal det gis et bilde av finneinnvandringen og det som har skjedd etterpå. Og program blir det stort og flekt til middag på kveldsdagen 2. juni. Konferansen avsluttes 4. juni.

Omkring 40 personer er involvert som arrangerer for alt som skal skje disse tre dagene.

Om finneinnvandringen
- Her kommer det besøkende fra Norge, Sverige, Finland og Danmark, og vi skal ha fokus på et av hovedområdene som er å reise innover, sier Mary G. Tangen i Finnsm. Finnsm nær for Finnbjerg i samvekan.

- Her blir det foredrag om innvandring og grenseløsning i Gullsen og busstur til Skjærberget og Lutnes med lokale kulturtruslag, sier Jon Arne Bye som er fra Søre Trysil Historielag.

Under samlagen blir det kranse- nedleggelse ved den skogfinske busstas, og det er også 200 år siden Caslo Alarik Gottlund startet med sine nedleggninger om den første finneinnvandringen. Han besøkte Finnslagen i 1821. Under sitt reise- deler av både den gamle kultursen, språk og tradisjoner, opplyser arrangere av konferansen.

«Vonfurustubben» og andre magiske tegn.

«Her var det en annen karakter over bosettelsen for finnene som kom. Særlig var det mer fattigdom og trangt kår, mens skogfinske i Trysil hadde mer selskap, sier Bye.

To finske bilbrer er også av det som skal vises fram. En av dem kommer fra Ostigarn i Lutnes, og stammer fra 1824.

«Omkring 25 prosent av hele kommunearbeidet i Trysil har opplevd finneinnvandringen, og da spesielt i hele Søre og Være Trysil, sier Jon Arne Bye.

Bedre kår i Trysil
I løpet av arrangementene i Søre Trysil blir det også vandring til rullestolene etter en skogfinske samt foredrag om de første bosetterne. Det blir utstilling av kler og framvisning av

REKORD: Det blir rekordbesøk på finnekonferansen i Søre Trysil. Fra venstre Jon Arne Bye, Mary G. Tangen og Bo Hansson. FOTO: ARNE LUND

SØNDAG 04. Juni 2017

Søndag ble innledet med foredrag fra Finnskogen Natur & kulturpark. Motivet er å utvikle og ivareta geografiske natur - og kulturområder ved å sette fokus på bedrifter, besøkende og økt bosetting. Finnskogen Natur & kulturparks eiere kommunene Torsby, Trysil, Åsnes, Grue og Kongsvinger. I styret sitter Norsk Skogfinsk museum og Värmlands Museum (v/ Finnskogscentrum), samt representanter fra partnere og frivilligheten. Hovedmålet er å forsterke det langsiktige og grenseløse samarbeidet rundt regionens særpreg og ressurser blandt interesserte deltakere.

Finnskogen Natur & kulturpark bygger sin utvikling på to delmål:

* Finnskogen Natur & kulturpark skal utvikle en sterk identitet og merkevare som bidrar til kvalitetssikring og bærekraftige produkter, arrangementer og opplevelser.

* Finnskogen Natur & kulturpark skal ivareta, levendegjøre og skape bevissthet om den skogfinske kulturarven, bygdens livsmiljø og regionens ressurser.

Etter foredraget fikk konferansen celebrert besøk av Trysil sogneprest anno 1784, Axel Christian Smith skikkelse som i full mundur fortalte om forholdene blant finnene i Trysil på denne tiden. I hans bok om sognet finnes verdifulle beskrivelsen av skogfinnernes liv fra denne tiden. Med stor innlevelse og engasjement fortalte sognepresten at öfandenö ikke har mer at hente på finnskogen enn hos andre sognebarn. Snarere motsatt; de besøkte kirken flittig. Han framhevde også deres gode hygiene og dyktighet.

Trysilforlaget har gitt ut boka Grepa kvinnfolk av Tove Lie. Forfatteren var selv tilstede å fortalte om kvinnenes rolle i det skogfinske samfunnet. Spesielt skildret hun pionerkona Ingeborg Mortensdatter Liitiäinen og Kari Olsdatter Tossavainen i Søre Osen. Den siste en handlingskraftig enke, som havnet på tinget for at hun hardhendt og med hjelp av et vedtre jaget ut en overforfrisket mann fra sitt hus.

DNA i slektsforskning vokser som verktøy. Jan Myhrvold fortalte om öDet skogfinske DNA-prosjektetö. DNA er inndelt i haplogrupper som minner om blodgrupper, som er mulig å følge i rett nedstigende linje både på mannsiden og kvinesiden. Ved at mange personer i både Norge, Sverige og Finland kan tilhøre samme haplogruppe, er det mulig sikkert å kunne identifisere slektskap.

Etter konferansen avholdt FINNSAM sitt årsmöte.

Foredragsholdere:

Tove Granberg ö velkomst

Ellen, Knut og Anders Galaasen ö guider i Galåsen

Bo Hansson ö öFinnernes veg til Trysilö

Jan Myhrvold ö Presentasjon av FINNSAM

Jan Myhrvold ö öDet skogfinske DNA ö prosjektetö

Jon Arne Bye og Morten O. Lutnäs ö öFinnegrendene Skjærberget og Lutnesö

Jon Arne Bye og Birger Nesholen ö guidet vandring til skogs-rie.

Kristian Bjørnstad og Elin Rydje ö guidet busstur i Søre Trysil.

Morten O. Lutnäs ö guide ved Vonfurustubben.

Jon Arne Bye og Morten O. Lutnäs ö öMagiske symbolerö

Kristian Bjørnstad ö öFinnskogen Natur & kulturparkö

Ole Martin Norderhaug som sokneprest Axel Christian Smith

Tove Lie ö öGrepa kvinnfolkö

FINNSAM på Rälln

Av Tor Eriksson, Örebro

För åttonde året i följd anordnades en kulturrunda i Ljusnarsberg med omnejd, öKulturglimtarö. Ljusnarsbergs Konstklubb startade rundan sommaren 2010, vilken äger rum årligen första helgen efter midsommar. Lördagen-söndagen 1-2 juli delade mer än hundra personer med sig av sin skaparglädje. Traktens kreativa förmågor visade och ställde ut sina alster i centrala Kopparberg och på många gårdar runtom i bygden.

På en av dessa gårdar, Nämndemans i byn Rälln lockades besökarna till att få veta mer om skogsfinnarna i Ljusnarsberg. Karin Wigert Persson sålde tillsammans med sin familj gårdsbakat matbröd, som enligt beskrivningen smakade som bröd smakade förr i tiden. Karin bjöd in FINNSAM till sin gård i den hänförande vackert belägna byn Rälln. Jag ansvarade för FINNSAM:s medverkan under denna helg i början av juli.

Jag och Gunilla Eliasson fanns på plats under lördagen, där vi delade ett tälttak med Karins familj. Under taket svarade vi på besökarnas frågor, sålde skrifter och fick kontakt med traktens folk. Jag höll även ett kortare föredrag om finnarnas historia i Ljusnarsberg till 1650. Denna presentation var Lars-Olof Herou pappa bakom, men jag fick låna hans anteckningar. Jag framförde informationen två gånger samma dag, varvid en FINNSAM-medlem från Bålsta lyssnade till mig första gången.

Under söndagen fick jag hjälp av Håkan och Birgitta Fredriksson från Hjulsjö att bemanna informationsbordet. Håkans gedigna kunskap om trakten visade sig komma väl till pass. Under två korta återkommande föredrag stod Maja Forsslund i centrum. Jag berättade lite kort om Maja och återgav hennes uppteckningar av skogsfinska spår i Ljusnarsberg under slutet av 1800-talet.

Sammanlagt besökte ungefär fyrahundra personer Rälln under de här två dagarna, och vår försäljning uppgick till 1 600 kronor. Bland annat sålde vi områdets stolthet öFinmarken förr och nuö i ett antal exemplar. Ett stort tack riktas till Gunilla, Håkan och Birgitta som hjälpte mig att ta emot alla nöjda besökare. Ett stort tack riktas även till Karin som gav oss den här möjligheten att berätta för främst traktens folk om skogsfinnarnas historia i Ljusnarsbergs finnmark. Fortsättning följer!

Skådespelet öGottlund i Svartnäsö

Det måste ha varit under hösten 2016 som jag när jag ögnade igenom Barbro Sindlers alltid lika roande mötesanteckningar från något möte i GDF (Gävle-Dala Finnkultur) gjorde en upptäckt som intresserade mig särskilt. Ett skådespel om Gottlunds upplevelser i Svartnäs skulle uppföras på tvåhundraårsdagen av när han äntligen fick höra finska talas i Sverige - och det just i Svartnäs. Vilken underbar idé. ö - Vad kul! Jag vill vara med! ö ropade jag ut så att stillsamt läsande make och fridsamt sovande katter hoppade till.

I mejl till Maths Östberg frågade jag alltså försynt om några medlemmar i Kråkan Kultur & Teater kanske skulle kunna få vara med på ett hörn i denna produktion. Maths svarade med att sammankalla till ett planeringsmöte i slutet av januari 2017. När Bertil Israels, Johan Nyling och jag anlände till mötet i det avlägsna Svartnäs mottogs vi som något slags teaterauktoritet-er i kraft av ó åtminstone i mitt fall ó mycket blygsamma erfarenheter i form av deltagande i *Gustav Vasa i Svärdsjö* under tre somrar. De frågor som ställdes och den tillit man visade oss oroade mig något. Jo då, det visade sig inte finnas någon pjäs och inga skådespelare ó förutom Tommy Söderlind, som kom att kreera rollen som prosten Groth i Svärdsjö. Därutöver fanns liksom ingenting alls. Men det var inte läge att diskret dra sig ur alltihop utan snarare att bilda en manusgrupp och fundera på vilka som skulle kunna fungera som skådespelare förutom vi fyra. Allt det andra: ekonomi, marknadsföring, scenografi, rekvisita, ljud, kostym, hur parera dåligt väder, med mera, fick bli en senare fråga, en mycket senare fråga. Och något fanns ju faktiskt: en spelplats vid Svartnäs Folkets Hus. Johan, som kom att fungera som regissör, såg väldigt snart hur platsen kunde användas. Med hjälp av tre korta förflyttningar skulle vi ta med publiken till Uppsala inför avfärden, Svärdsjö med besök i kyrkan, Svartnäs och mötet med finnättlingarna, Lilla Björnmossen med bastubad och slutligen till bröllop på herrgården i Svartnäs.

Den unge Johan, konstnären Marianne Ling och jag träffades vid två tillfällen på det legendariska rockabillykaféet i Enviken, med Gottlunddagböcker, referenslitteratur, anteckningar och datorer. Vi drack massor av kaffe och té, läste, diskuterade och skrev. Ja, renskrivningen fick ju ske hemmavid under timmar, som på något vis måste vaskas fram. Men innan vi började skriva manuset bestämde vi oss för att följa dagbokstexten med dess humoristiska inslag, Gottlunds patos och inbilskhet men inte fokusera på hans beskrivningar av de skogsfinnska ättlingarnas elände under svenskarnas förtryck. Vi ville ha med en Berättare som i ord skulle skildra det som skulle bli alltför komplicerat att gestalta och förklara sådant som inte på ett självklart sätt kunde förstås. Viss konstnärlig frihet tillät vi oss av praktiska skäl och under processens gång gjordes förändringar i samverkan med ensemblen. Viktigt var att publiken skulle ha roligt men också lära sig något. Det senare gällde förstås bara dem utan kunskaper om vare sig skogsfinnar eller Gottlund. Vi visste att en del av publiken skulle utgöras av er som läser detta, alltså av inom området väldigt kunniga personer, som också måste ha behållning av föreställningen. Kulmen i skådespelet skulle naturligtvis vara mötet i Svartnäs mellan Gottlund och finnättlingarna och där vågade vi lägga in ett par repliker på finska.

Någon gång i maj fann jag att jag som endast tänkt mig en mycket liten roll längst bak i en folkhop, inte bara hade skrivit manus tillsammans med Johan och Marianne utan också tydligen var producent och skulle spela ett par roller ó samtidigt med jobb och en massa andra engagemang. Men det var ju roligt och måste genomföras. Nu, ett par månader efteråt, minns jag som i en dröm hur vår eminente ekonom Leif Källman och jag sökte bidrag, hur 32 skådespelare och två musiker drogs ihop genom telefonsamtal, mejl och samtal öga mot öga, affischerna med teckningen på Gottlund som Marianne gjorde, hur kostym hittades på olika håll, listor på skådespelare och rekvisita med alla frågetecknen, programbladet som Maud Wedin layoutade, artikel på första sidan i Dalarnas tidningar, direktintervjuerna i P4 Dalarna, skådespelare som dök upp eller inte dök upp, filmteamet med sina kameror. Och så de ganska förvirrade repetitionerna, för få och med aggressiva knottanfall. Men så, utan att någon av oss egentligen förstod hur, blev genrepet liksom de båda föreställningarna den 7 juli riktigt bra! Marknadsföringen hade fungerat, solen sken och massor av människor strömmade till. Att vi lyckades berodde förstås på att alla gav järnet när det väl var dags. Med särskild glädje tänker jag på hur Marianne och jag fick med oss Niklas Ulfvebrand som Gottlund. FINNSAM-konferensen i slutet av februari 2017 avslutades med besök på Sätra Brunn, som Gottlund ju passerade på sin väg mot Svartnäs och vidare. Miljön visades av en guide med utstrålning, som liksom spelade upp små scener ó en tänkbar huvudrollsinnehavare? Niklas, historiker som kan sin Gottlund, tackade ja när vi frågade och var perfekt i sin roll. Och där var de tre barnen Hilma Eriksson, Charlotte Hunter och Eddie Larsson och så Maths, Kjell Nordkvist och Stig Welinder, som för övrigt visade sig vara en eminent dansare, liksom Bokhari Saed, ny i Sverige och Svartnäsbo i vår pjäs, spelmännen Anders Engström och Åke Wänn, som dök upp till genrepet och spelade Svartnäslåtar, vilka fick oss att dansa som galningar, Anna Frost Lönn och Anna-Karin Linder, som sjöng *Rollota, rollota* på finska under förflyttningarna mellan de olika platserna så fint att de fick beröm av de finskspråkiga i publiken - och alla de andra.

Idag tänker jag att det vore väldigt roligt att få spela vårt skådespel igen vilket vi har fått förfrågningar om. Men ingenting slår egentligen att vi genomförde spelet om Gottlund den 7 juli 2017 i Svartnäs, exakt 200 år efter att Gottlund mötte finnättlingar just där, som talade finska och han förstod att han var på rätt väg.

Andra eftertankar är att man måste vara ett par personer som delar på allt som måste göras för att åstadkomma en riktigt bra teaterföreställning. Och så tänker jag mycket på processens betydelse, alltså allt det som händer från idé till föreställning: hur alla involverade lär känna varandra och skapar tillsammans, glädjen och frustrationerna, nya sidor som man upptäcker hos andra och inte minst hos sig själv.

Satu Sundström

Grensegang ó Veresspelet 2017

Texter och foton är hämtade från hemsidan för Grensegang på facebook.

<https://nb-no.facebook.com/veresspelet/>

Veresspelet handler om Inger Andersdatter, Anne Tronsdatter og de andre skogfinnene som kom til fjellbygda Vera i Verdal i 1799. Dette er et musikkspel basert på hendelser som er fortrengt og glemt. Man har inntil nå ikke trodd at skogfinnene gikk så langt nord, fordi «fjellene stengte».

I Grenselaus kom de til Vera, og vi fulgte dem de tre første årene.

I Grensegang møter vi dem igjen 10 år etter at de kom til fjellbygda. Hvordan har det gått med dem? Har de stadig problemer med å bli godtatt og respektert? Greier de å få nok utkomme til å leve i Vera? Her blir det både alvor og gråt, dans og latter, skjemt og blodig alvor.

Året er 1810 og det er uår i landet.....

Grensegang spilles på gården Tronsmoen, stedet dit Tron Tronsen og hans familie kom i 1799.

70 personer er på scenen, de fleste amatører, derav 25 barn.

Manus er skrevet av Sissel Hermann, komponist og kapellmester er Toralf Lund.

BAKGRUNN

Ideen til Veresspelet Grenselaus fikk jeg for en del år siden, da jeg ble oppmerksom på at det kom flere familier med skogfinner fra Trysil til Vera i 1799, og at min tipp-tipp-oldemor var blant disse.

Skogfinnene (som for øvrig har status som en av Norges fem minoriteter) hadde kommet til Norge via Sverige på 1600-tallet på grunn av vanskelige levekår i Finland. De er også kalt svedjefinner eller rugfinner fordi de drev med svedjebrenning – brente skog og sådde en spesiell rug i asken. Skogfinner er ikke samer, som mange tror.

AKTUELT OGSÅ I DAG

Handlingen i spelet skjer rundt år 1800/1810, men er likevel høyst aktuell i dag. Som innvandrere hadde skogfinnene det like vanskelig som innvandrere har det i dag, de ble både uglesett og forfulgt.

Vesle Inger måtte reise fra sine foreldre og søsken i Trysil, uten å vite om hun noen gang fikk se dem igjen. På den tiden var det like langt fra Trysil til Vera som det i dag for eksempel er fra Somalia til Norge. Vi har også i dag – i Verdal som i mange andre kommuner i Norge – barn som har måttet forlate sine foreldre og reise langt av sted for å møte en fremmed kultur. Hvordan tar vi imot dem? På denne måten er spelet både historie og høyst dagsaktuell.

Sissel Hermann
forfatter

HISTORIE OG FIKSJON

Hva møtte disse innvandrerne da de kom til Vera? Jeg har drevet research og funnet ganske mye stoff som viser hvordan skogfinnenes liv var, men jeg har selvfølgelig måttet bruke fantasi for å sette meg inn i hver enkelt person. En del av personene i stykket er fiktive, en del har levd i virkeligheten.

Det eneste jeg visste før jeg begynte å skrive var historien om min tipp-tipp-oldemor Inger som var 10 år da de kom til Vera. Hun måtte reise fra foreldre og søsken i Tørberget, følge søster Berte og hennes mann Tron for å være barnepike for lille Andreas. Det blir sagt at Inger gråt hver dag den første tiden, og lengtet hjem til Tørberget. Hennes største ønske var å få komme dit og se mora igjen, noe hun aldri fikk. Hun ble i Verdal hele livet, og en stor etterslekt finnes etter henne.

Protokoll från sammanträde med FINNSAM:s styrelse

Datum: Torsdagen den 31 augusti 2017

Plats: Fågelsjö Gammelgård Bortom Åa

Närvarande: Jan-Erik Björk, Tor Eriksson, Tord Eriksson, Lena Gribing, Lars-Olof Herou, Eva Jernqvist, Asgeir Lindberget, Jan Myhrvold, Birger Nesholen, Kjell Nordqvist, Kenneth Norrgrann, Maud Wedin och Maths Östberg

Förhindrade: Maarit Kalela-Brundin, Anette Norberg, Christina Norbäck-Lager, Niclas Persson och Mary Tangen

1. Mötets öppnande

Ordförande Maud Wedin hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

2. Val av mötesordförande

Till ordförande för mötet valdes Maud Wedin.

3. Val av mötessekreterare

Till sekreterare för mötet valdes Tor Eriksson.

4. Justering av protokoll

Till att justera protokollet förutom ordförande Maud Wedin valdes Kenneth Norrgrann.

5. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes efter tillägg under punkt 22) Övriga frågor ó Uppföljning av Säfsenkonferensen 2016.

6. Föregående mötesprotokoll den 2 och 4 juni 2017

Aktuella frågor för uppföljning står redan på dagordningen. Föregående mötesprotokoll godkändes härmed och lades till handlingarna.

7. Ekonomisk rapport

Det har tidigare diskuterats om FINNSAM bör ge gåvomedlemskap eller införa något system med hedersmedlemmar. Styrelsen beslutade nu att inte tillämpa sådana alternativ p.g.a. svårigheten att prioritera medlemskapen rättvist. På styrelsemötet i Trysil 2 juni framkom ett förslag om att göra det möjligt att erlægga medlemsavgiften för en period på fem år i taget. Kassör Anette Norberg har på denna fråga svarat att det är OK att betala avgiften för två år i taget, men inte längre tid. Det blir opraktiskt! Mötet beslutade att inte informera om möjligheten till tvåårig betalning, utan att i stället lägga ned frågan.

Angående den ekonomiska redovisningen i stort beslutade styrelsen att sådan inte behöver ske på höstens medlemsmöte utan bara vid årsmötet. Dock bör styrelsen inför höstens styrelsemöte få intern information om det ekonomiska läget. FINNSAM bör om möjligt tillsätta en vice ordförande, som kan informera styrelsen om aktuellt ekonomiskt läge när inte kassören är närvarande på mötet. Vice ordförande kan också arbeta internt mot styrelsen med information av formaliakarakter.

8. Fri frukost för styrelsen i samband med extra övernattning

Ett förslag har framkommit om att ge styrelsen med adjungerade fri frukost vid extra övernattning i samband med konferens. Styrelsens möten förläggs numera alltid ihop med konferenser. Mötet beslutade nu att förutom den fria extra övernattningen även låta FINNSAM bekosta frukosten för mötesdeltagarna. Kvällsmaten betalar styrelsen och de adjungerade även i fortsättningen ur egen kassa.

9. Ersättning i samband med icke självfinansierade projekt

Efter diskussion om vilka projekt som skall finansiera sig själva och vilka projekt som inte behöver finansiera sig själva enades styrelsen om följande riktlinje: Bidrag från FINNSAM kan inte ges till projekt av regional karaktär. Endast projekt av nationell art kan få bidrag av FINNSAM. Det är angeläget att pröva frågan om ett aktuellt projekt är av nationell art från fall till fall. Ett regionalt projekt som fått godkänt av FINNSAM:s styrelse kan söka EU-medel i FINNSAM:s namn.

10. Eventuell kurs om skogsfinnarna för UR

Mötet beslutade att bordlägga frågan till efter konferensen i Hamra och Fågelsjö. Anledningen är att vi den här gången har chans att prata med folk från UR, vilka medverkar på konferensen.

11. Det påbörjade filmprojektet

Maud berättade att FINNSAM fick ett bidrag från Landstinget Dalarna för att filma skådespelet om Gottlund, vilket framfördes i Svartnäs 7 juli. Olof Lindman och Åsa Linder stod bakom kamerorna. Sedan filmades det i olika finnskogsområden under ett par intensiva veckor. I de olika inslagen medverkade en rad av FINNSAM:s medlemmar. Bidrag fick filmteamet från de finska förvaltningsområdena i Västernorrlands län och Gävleborgs län samt Solør-Värmland finnkulturförening. Förhoppningen är att den färdiga filmen skall bli en bra informations- och undervisningsfilm. Frågan var om båda dessa filmer kunde hanteras inom ramen för ett FINNSAM-projekt. Styrelsen beslutade att produktionen av båda filmerna blir ett FINNSAM-projekt med Maud som projektansvarig. Bidrag kommer nu att sökas för filmbearbetningen.

12. Nyutgåva av öDet skogsfinska kulturarvetö som skriftserie

Tanken är god, men styrelsen beslutade att bordlägga frågan tills vidare.

13. Översyn av FINNSAM:s regionindelning

Under årsmötet i Galåsen, Norge ställdes en övrig fråga om gränserna för FINNSAM:s regioner. Ledningsgruppen fick i uppgift att se över regionindelningen. Efter lite diskussion fattade styrelsen beslutet att låta de nuvarande regionerna Tiveden och Bergslagens ombud avgöra frågan för sina respektive regioner. Någon ändring behöver ej företas med de andra sex regionerna.

14. Aktuella händelser i FINNSAM:s olika regioner

Visserligen är det angeläget för styrelsen att känna till vad som sker inom de olika finnskogsområdena, men den här frågan kan bli hur omfattande som helst. Mötet enades därför den här gången om att endast lyfta fram en händelse från någon av regionerna. Birger Nesholen berättade då att Norsk Skogfinsk Museum har utlyst en världsomspännande arkitektävling för sin tillbyggnad. Arkitekterna skall i sina bidrag ta hänsyn till vissa krav som ställs. Bidrag till tävlingen skall vara inskickade senast 10 november. Även om inte fler händelser rapporterades nu är det viktigt att ha koll på dem som skall omnämnas i FINNSAM:s årsredovisning för 2017.

15. Släktforskardagarna i Växjö 1-2 september 2018

Eftersom temat är öMigrationö bedömdes det angeläget att FINNSAM deltar på Släktforskardagarna i Växjö, trots att platsen ligger långt från närmaste finnskog. Tor Eriksson berättade att Växjö stift har en omfattande sverigefinsk verksamhet som vi bör söka samarbete med. I Småland bedrevs svedjebruk långt fram i tiden även om det inte var av samma storskaliga karaktär som det skogsfinska svedjebruket. Tor föreslog även att den påbörjade roll-upen med färgade finnbosättningar görs färdig till evenemanget. Styrelsen beslutade att FINNSAM således skall medverka som utställare i Växjö. En arbetsgrupp bildades bestående av Lena Gribing, Tor Eriksson, Jon Bodin (som senare har bekräftat att han går med i gruppen), och eventuellt någon mer. Maud Wedin skall föreslås som föredragshållare om hon får samtliga kostnader ersatta av arrangörerna. Övrig finansiering täcks huvudsakligen genom sökta bidrag.

16. Kommande konferenser

a. Vinterkonferensen i Lappe och Julita 9-11 mars 2018

Tor rapporterade om förberedelserna för den kommande vinterns konferens vid södra Hjälmarsstranden i Lappe. Vi besöker Nordiska Museets lantbruksmagasin i Julita för att se skogsfinnska redskap och andra föremål. Eftersom temat för konferensen är öAktuell forskning och pågående projekt bland FINNSAM:s medlemmarö får den som vill chans att presentera ett ämne som känns angeläget. Boendet sker på Hjälmgården, där större delen av konferensen äger rum. I arbetsgruppen ingår Tor Eriksson, Maud Wedin, Jan-Erik Björk och Leila Åsbäcken.

b. Vårkonferensen i Ånnaboda 25-27 maj 2018

För första gången är en konferens förlagd till Närke, närmare bestämt till Kilsbergen. Vi besöker både Norra Kilsbergen norr om E18 och Södra Kilsbergen söder om E18. Europaväg 18 delar således Kilsbergen i två halvor. Inför konferensen bedriver i första hand Jan-Erik Björk en noggrann arkivforskning som utmynnar i en skrift om finnbosättningarna i Kilsbergen med omnejd. Tor Eriksson, som bor i trakten, knyter kontakt med en rad lokala aktörer och bidragsgivare. I arbetsgruppen ingår förutom Jan-Erik och Tor även Martin Andersson, Kerstin Möller, Ingvar Backéus, Lena Gribing och Kenneth Norrgrann. Ett större möte för att samla medverkande m.fl. beräknas ske i slutet av november i Ånnaboda.

c. Höstkonferensen i Oppland fylke 2018

Birger informerade om förberedelserna för en konferens i västra Norge hösten 2018. Om någon vecka kommer han att träffa dem som är inblandade i planeringen för denna konferens. Eftersom FINNSAM ämnar delta på Släktforskar dagarna i Växjö 1-2 september arrangeras konferensen i Oppland eventuellt 14-16 september 2018.

d. Vinterkonferensen i Göteborg 8-10 mars 2019

Tor upplyste mötet om en träff han haft med ledningen för Emigranternas hus i Göteborg. Besöket var positivt och kommer att leda till en vinterkonferens på platsen 2019. Temat blir öSkogsfinnarna som for till Nya Sverigeö. I arbetsgruppen ingår Jan Myhrvold, Maud Wedin, Jan-Erik Björk, Lars-Olof Herou, Tor Eriksson och Eva Jernqvist. (Eva har senare av sagt sig sin plats i gruppen.)

17. FINNSAM:s webbplats/hemsida och facebook-grupper

Följetongen fortsätter, men det är nödvändigt att vi vet hur FINNSAM:s nya webbplats ska utformas och vad som skall finnas på hemsidan. Styrelsen beslutade efter förslag från Jan-Erik Björk och en kortare diskussion att ge i uppdrag åt någon kunnig person eller kunnigt företag att göra en kravlista efter våra önskemål, vilket arbete kan ske mot betalning. Styrelsen enades om att vi ska börja med att titta på den genomgång Christer Nilsson gjorde för något år sedan. Kravlistan presenteras sedan för ett lämpligt webb företag. Eva Jernqvist kontakter Wikinggruppen, som i nuläget verkar motsvara våra förväntningar bäst. Wikinggruppen får då utifrån våra krav sammanställa en offert, som vi tar ställning till. En svårighet blir emellertid att uppdatera FINNSAM:s medlemsregister enligt folkbokföringen hos detta företag. Vi vet heller inte om företaget kan koda om den skogsfinnska bibliografin så att den kan läggas in på nya hemsidan till en rimlig kostnad.

18. Arbetet med FINNSAM:s stadgar

Arbetsgruppen upplyste mötet om situationen för arbetet med de nya stadgarna. Bo Hansson har läst igenom vårt förslag och lämnat synpunkter. Gruppen har även några egna frågor som ska lösas. Under hösten revideras förslaget, vilket sedan skickas till styrelsen som i lugn och ro får möjlighet att granska innehållet innan beslut fattas på styrelsemötet i Lappe i början av mars. Utkastet presenteras sedan för medlemmarna i FINNSAM-Information nr 1, 2018. Så behandlas förslaget till nya stadgar på årsmötet i Ånnaboda innan det förhoppningsvis antas slutgiltigt på höstmötet i Oppland.

19. Nytt projekt: Kartläggning av finnskogsområden?

Tor Eriksson berättade att det är flera som vill börja kartlägga olika finnskogsområden. Under styrelsemötet i Västerås 24 februari beslutades att arbetet inte skulle ske som ett gemensamt projekt utan studerandet

skulle ligga inom varje region för sig. Tor undrade hur styrelsen skulle hålla koll på vilka områden som studeras speciellt om ingen samordning sker. Mötet enades nu om att kartläggningen likväl skall ske inom varje region för sig, där de regionansvariga ombuden förväntas känna till vilka områden som studeras inom respektive region. Ombuden bör även stötta och uppmuntra dessa lokala FINNSAM-initiativ. De självständiga av styrelsen godkända projekten får använda FINNSAM:s namn för ansökningar av bidragsmedel. Rapporteringen av de finnbosättningar man hittar sker till Maths Östberg, som fungerar som sambandscentral. Han uppdaterar sin finnskogskarta med nya uppgifter som grund.

20. Något nytt från FINNSAM:s arkiv

Från FINNSAM:s arkiv finns ingenting nytt att rapportera.

21. Rapport

a. Rökstugemedaljen

Under FINNSAM:s vårkonferens i Trysil 2-4 juni 2017 delade Solør-Värmland Finnkulturforening ut den så kallade Rökstugemedaljen. Maud Wedin mottog medaljen för sitt långa och framgångsrika engagemang för den skogsfinska kulturen. Jan Myhrvold överräckte medaljen vid en ceremoni under middagen i Lutnes. Nina Sailo har signerat medaljen som på ena sidan avbildar rökstugan Askosberget i Norge.

22. Övriga frågor

a. Uppföljning av Säfsenkonferensen 2016

I slutet av september åker Maths Östberg, Lars-Olof Herou och jag till Falun för att träffa länsantikvarie Fredrik Sandberg. Vi vill få honom medveten om vilka skogsfinska karaktärsbyggnader som behöver vård. I detta sammanhang har rian i Telningsberg, Grangärde finnmark, räddats åt eftervärlden genom att ett plåttak fästs över huset.

b. Fintatorpet

Christina Norbäck-Lager har ställt en fråga om Fintatorpet i centrala Karlstad. Christina undrar om det finns intresse från FINNSAM att informera myndigheter om dess historia. Torpet hotas av rivning! Mötet beslutade att inte informera p.g.a. att det är tveksamt om torpet är någon finnbosättning.

c. Släktnamn-, ortnamnsprojekt

Under lång tid har det ansetts önskvärt att starta ett projekt kring släktnamn i kombination med ortnamn. Det skall vara en fortsättning på det gamla släktnamnsprojektet. Mötet konstaterade enbart att det bör stödjas, men något konkret beslut fattades inte.

23. Mötets avslutande

Ordförande Maud Wedin tackade för visat intresse och förklarade mötet avslutat.

Örebro 2017-09-12

Vid pennan
Tor Eriksson

Justeras av
Maud Wedin

Justeras av
Kenneth Norrgrann

Protokoll från FINNSAM:s höstmöte i Hamra skola

FINNSAM-Finnbygder i samverkan

Datum: Söndagen den 3 september 2017

1. Mötets öppnande

FINNSAM:s ordförande Maud Wedin, Falun hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

2. Val av mötesordförande

Till mötesordförande valdes Bo Hansson, Borlänge.

3. Val av mötessekreterare

Till mötessekreterare valdes Tor Eriksson, Örebro.

4. Val av protokolljusterare, tillika rösträknare

Till protokolljusterare tillika rösträknare valdes Seppo Remes, Hallstahammar.

5. Fastställande av dagordning

Mötesordföranden läste upp dagordningen, som fastställdes av höstmötet.

6. Fastställande av röstlängd

Röstlängden fastställdes genom att FINNSAM:s medlemmar antecknade sig på en närvarolista. Totalt var 40 medlemmar närvarande på mötet.

7. Godkännande av kallelse

Kallelsen gick ut i juni med FINNSAM-Information nr 2, 2017. Kallelsen godkändes.

8. Kommande konferenser

a. Vinterkonferensen i Läppe och Julita 9-11 mars 2018

Tor Eriksson informerade om förberedelserna inför nästa års vinterkonferens. Temat är öAktuell forskning och pågående projekt bland FINNSAM:s medlemmar. Tor uppmanade de närvarande medlemmarna att höra av sig med ämnen som man vill tala om. Förelägningsort för konferensen är Läppe, som ligger vid södra Hjälmarsstranden ungefär 5 mil sydost om Örebro. Vi besöker även Julita för att se redskap och andra föremål i Nordiska Museets lantbruksmagasin. Mötet godkände rapporten.

b. Vårkonferensen i Ånnaboda 25-27 maj 2018

Tor Eriksson upplyste även de församlade om denna konferens. Sista helgen i maj träffas vi i Ånnaboda, 2 mil väster om Örebro, för att bekanta oss med Kilsbergen. Jan-Erik Björk arbetar på en skrift om finnbosättningarna i Kilsbergen med omnejd. Skriften beräknas vara klar i god tid till konferensen. Rapporten godkändes av medlemsmötet.

c. Höstkonferensen i Oppland fylke 2018

Birger Nesholen berättade att detta blir den västligaste konferensen hittills. Den äger rum i södra delen av Oppland fylke, som ligger norr om Oslo. Det handlar om områdets bosättning och tidpunkten blir mot mitten av september. Rapporten godkändes av mötet.

d. Vinterkonferensen i Göteborg 8-10 mars 2019

Tor Eriksson rapporterade om den kommande konferensen i Göteborg. Vid Västerhavet anordnas konferensen med temat öSkogsfinnarna som for till Nya Sverigeö. I arbetsgruppen ingår bland annat Jan Myhrvold och Maud Wedin, vilka deltog vid ett forskarseminarium i Philadelphia hösten 2012 kring detta ämne. Rapporten godkändes av medlemsmötet.

9. Ändring av FINNSAM:s stadgar

Tor Eriksson informerade sällskapet om att arbetet med att revidera föreningens stadgar fortskrider. Meningen var att det nya stadgeförslaget skulle presenteras vid detta möte, men förslaget är alltjämt under arbete. Gruppen har fått synpunkter som skall tas i beaktande vid färdigställandet av förslaget. Det kommer att presenteras för styrelsen under hösten och för medlemmarna under våren. På årsmötet 2018 får medlemmarna ta ställning till förslaget första gången för att sedan förhoppningsvis antaga de nya stadgarna på höstmötet 2018. Mötet godkände rapporten.

10. Översyn av FINNSAM:s regionindelning

Tor Eriksson upplyste höstmötet om varför ärendet skulle tas upp vid det här mötet. En medlem lyfte på årsmötet frågan om regionernas gränser. Styrelsen fick då i uppdrag att se över regionindelningen. Efter att ha funderat över saken anser styrelsen att enbart en av de nuvarande regionerna behöver definieras tydligare. Närke, där vårkonferensen 2018 äger rum, ingår inte i någon region. Ombuden för Tiveden och Bergslagen har kommit överens om att Närke förenas med Tiveden till en region. Ett slutgiltigt beslut om att lägga till landskapet Närke till region Tiveden fattas på årsmötet 2018. Medlemsmötet godkände rapporten.

11. Släktforskarlagarna i Växjö 1-2 september 2018

Tor Eriksson ville att FINNSAM skulle delta med en utställning på nästa års Släktforskarlag. De är i Växjö och temat öMigrationö. Något ämne som är mer passande för oss kan vara svårt att finna och i Växjö har vi även chans att nå en ny publik. Mötet beslutade att gå på Tors linje och medverka med en monter i Växjö under förutsättning att FINNSAM får bidrag som täcker större delen av kostnaden för ett deltagande.

12. Rapporter

a. *Det påbörjade filmprojektet*

Maud Wedin gav oss en rapport: Förra hösten sändes TV-serien öLagom mycket finkö, producerad av Utbildningsradion på Sveriges Television. Många reagerade över bilden som visades av skogsfinnen. Maud kontaktade Janiche Opsahl vid UR, som tog till sig kritiken. Nu har Maud tillsammans med sin son Olof och hans flickvän spelat in delar till en egen film med inslag från olika delar av finnskogen i Sverige och Norge. FINNSAM:s styrelse har beslutat att detta blir ett eget projekt med Maud som projektledare. Väldigt mycket redigeringsarbete återstår och dessutom återstår mer filmning från ännu ej besökta delar av finnskogen i de två länderna. Höstmötet godkände rapporten.

13. Övriga frågor

Det fanns inga övriga frågor.

14. Mötets avslutande

Mötesordförande Bo Hansson tackade för visat intresse och förklarade FINNSAM:s höstmöte avslutat.

Örebro 2017-09-29

Sekreterare
Tor Eriksson

Ordförande
Bo Hansson

Justerare
Seppo Remes

Himmelbjörnens skog

författare Britt-Karin Larsen

Kritikröster om

Det växer ett träd i Mostamägg:

En trevande, tigande omsorg mellan två människor ovana vid värme skildras med fina iakttagelser och mild humor, allt känsligt översatt av Joar Tiberg. /---/

Efter läsningen dröjer sig Larsens självklara blick för naturen kvar: "Våren, den kommer först med en ny ton i fågelsången."

Anneli Jordahl i Aftonbladet

Det är artonhundratals, men det hade lika gärna kunnat vara en annan tidsålder för länge sedan när det ännu fanns stupstockar. Larsen gestaltar en hårt ansatt befolkningsgrupps kamp för överlevnad, och som fortsätter att hoppas för i ovissheten ligger hoppet. /---/

Vill man däremot njuta av ett smärtsamt vackert språk, i översättning av poeten Joar Tiberg, ska man absolut läsa Britt Karin Larsen.

Eva Elmgren i Borås Tidning

Vi är svaga för den här sortens flinka berättelser som hämtar sin inspiration ur det förgångna, men aldrig blir några historielektioner för det. En uppföljare om skogsfinnarna i Mostamägg har kommit ut i Norge – hoppas att Heidruns förlag redan satt Joar Tiberg att översätta den.

Martina Lowden, DN

Det växer ett hus i Mostamägg är oerhört vackert berättad – suggestiv och djupmörk i färgen – den luktar jord och barr. Det susar granskog om den. Det är tid att vi börjar läsa och uppmärksamma våra grannländers litteratur, i stället för att låta den ligga bortglömd som människorna i finnskogarna.

Magnus Dahlerius i Upsala Nya tidning

Från Vannamylle till Jädraås ó och två kvarnar med parallella namn?

En hälsning från Institutet för språk och folkminnen!

”Jag ville bara meddela att Aktuellt namn för oktober på Institutet för språk och folkminnens hemsida har skogsfinskt tema:

Jädraås/Vannamylle: <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/namn/aktuellt-namn/aktuellt-namn-2017/2017-10-02-fran-vannamylle-till-jadraas---och-tva-kvarnar-med-parallella-namn.html>

Med vänliga hälsningar
Björn Lundqvist
finsk-ugrisk forskningsarkivarie

öI mitten av 1800-talet ersattes namnet Vannamylle med Jädraås. Men det gamla skogsfinska namnet lever kvar i bygden trots vårfloder och språkets försvinnande.ö

Jädraås masugn. Foto: Riggwelter @ wts wikivoyage

Domböcker ur Kopparbergs läns häradsrätts arkiv

Jag har digitaliserat domböckerna ur Kopparbergs läns häradsrätts arkiv (KLHA), Serie III, 1646-1686.

https://docs.google.com/document/d/1uArGqVMkNvVO-wkzpoGxJ6autWM2VTk_RIIBIMCig8Y/edit

De rör ett folkrikt område av Dalarna: Avesta, By, Folkärna, Garpenberg, Grytnäs, Hedemora, Husby, Kopparberg (Stora), Skedvi, Sundborn, Svärdsjö, Säter, Torsång, Tuna och Vika.

Återges som 11 466 bildfiler lagrade på ett USB (32 GB). Erbjuder detta för medlemmar i FINNSAM för **495 kr**.

Ger också **25% rabatt** på mitt övriga digitaliserade källmaterial:

<https://docs.google.com/document/d/1KtbDYmYryxZDUfLVbaxNzqH8fl6ZBBqZJSTLJ8oUHFc/edit>

Välkommen med förfrågan & beställning.

/Leif G:son Nygård

lepoemo@hotmail.com

Påminnelse om FINNSAM:s vinterkonferens i Låppe och Julita 9-11 mars 2018

I Låppe bor vi på Hjälmgården med vacker utsikt över Sveriges fjärde största sjö Hjälmarén. Till Låppe i Södermanland förläggs större delen av nästa års vinterkonferens. Temat är öForskning bland FINNSAM:s medlemmar. Förutom detta angelägna tema besöker vi även Nordiska museets samling av jordbruksredskap på Julita under sakkunnig ledning!

Kontaktuppgifter är: Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, 703 55 Örebro.

Telefon: 019-14 05 08, alt. 070- 823 44 25. E-post: hummelgruvan1970@gmail.com

OBS. Inbjudan och konferenskostnad kommer i FINNSAM-info nr 4/2017 samt på hemsidan finnsam.org

Preliminärt program

Fredagen 9 mars

- 17.00 Registrering och inkvartering på Hjälmgården i Låppe
- 18.00 Middagen serveras i Låppe
- 19.00 Sirpa Lindelöf informerar oss om Eskilstuna som sverigefinsk stad. Matti Anttonen vid Finlands ambassad i Sverige berättar om ambassadens verksamhet.
Tor Eriksson beskriver Hjälmarén i ord och bild.
- 20.00 Samkväm med visning av FINNSAM:s nya film(er) om skogsfinnarna

Lördagen 10 mars

- 07.30 Frukost på Hjälmgården
- 08.30 Vi beger oss i egna bilar till Julita
- 09.00 Indelade i två grupper bekantar vi oss med de skogsfinska föremålen i Nordiska museets lantbruksmagasin eller ser den nya basutställningen öÅkerö. Grupp 2 får även ett föredrag om vilka växter skogsfinnarna odlade ó signerad Matti Leino
- 10.30 Kaffe med bakverk i Julitas café
- 11.00 Grupperna växlar plats, så att grupp 2 studerar lantbruksmagasinet medan grupp 1 ser den nya basutställningen öÅkerö" och hör Matti Leinos föredrag
- 12.30 Vi återvänder till Låppe
- 13.00 Lunch på Hjälmgården
- 14.00 Tid för medlemmarnas inslag på ungefär 30 minuter vardera, inkl bensträckare
- 16.10 Kaffetåren väntar
- 16.40 Tid för medlemmarnas inslag på ungefär 30 minuter vardera
- 17.40 Paus före middagen
- 18.00 Middag på Hjälmgården
- 19.30 Samkväm med bokpresentationer

Söndagen 11 mars

- 08.00 Frukost på Hjälmgården
- 09.00 Medlemmarnas inslag fortsätter
- 10.00 Kaffe med dopp
- 10.30 Medlemmarnas inslag fortsätter
- 11.30 Kort bensträckare
- 11.40 Medlemmarnas inslag fortsätter
- 13.10 Avslutande lunch
- 14.00 För dem som vill kan det bli en kort promenad vid Hjälmarén

Preliminära sessioner om skogsfinsk forskning

- Byggnadsskick
- Migration på finska och svenska sidan samt till Norge och Nya Sverige
- Släktnamn i ortnamn
- Näringsliv, bosättningar och ekonomi